

Køreplan for finanssektorens klimapartnerskab

Sammenfatning og anbefalinger

Marts 2020

Finanssektorens klimapartnerskab

Formand

Torben Möger Pedersen,
adm. direktør i PensionDanmark

Tilknyttede ressourcepersoner

Lasse Nyby, adm. direktør i Spar Nord
Allan Polack, Group CEO i PFA
Christian Frigast, formand DVCA

Sekretariat

Forsikring & Pension og Finans Danmark

Andre organisationer tilknyttet

DVCA
og Fondsmæglerforeningen

Konsulentbistand

Copenhagen Economics

Forord

Klimapartnerskabet for finanssektoren præsenterer hermed sin køreplan for, hvordan partnerskabet kan bidrage til, at Danmark når målet om at reducere sin udledning af CO₂ med 70 pct. i 2030.

Virksomhederne i den finansielle sektor vil reducere egne udledninger af drivhusgasser med mindst 70 pct. frem mod 2030. Men den samlede betydning heraf er begrænset, da sektorens egen udledning er meget lille.

Derfor ser finanssektorens klimapartnerskab det som sin vigtigste opgave at finansiere initiativer i andre sektorer på markedsmæssige vilkår. Fra lån til energibesparende tiltag i boliger og små og mellemstore virksomheder til egenkapitalisering af store energiinfrastrukturprojekter som udbygning af havvind, el-transmissionsnettet og en energi-ø i Nordsøen.

Hertil kommer risikovillig kapital til udvikling og skalering af grønne teknologier, der bl.a. omdanner el til CO₂-frie drivmidler (Power-to-X) og reducerer klimaaftrykket hos landbrugets husdyrhold.

Den offentlige sektor har en vigtig rolle som indkøber, som lejer af bygninger og som bygherre ved større anlægsopgaver. I samspil med private partnere kan den bidrage til en mærkbar reduktion af CO₂-udledningerne, bl.a. med inddragelse af den finansielle sektor i OPP-løsninger.

Klimapartnerskabet for den finansielle sektor har afholdt workshops med og indsamlet information fra de øvrige 12 klimapartnerskaber. Vi siger tak for det gode og åbne samarbejde, som har været uvurderligt for at skabe det nødvendige overblik over udfordringerne - og ikke mindst mulighederne for at løse dem.

Vi ser frem til, at det gode samarbejde fortsætter med at se på løsninger i fællesskab, der kan bringe Danmark i mål med den bæredygtige omstilling.

Finanssektorens klimapartnerskab omfatter Forsikring & Pension, Finans Danmark, DVCA og Fondsmæglerforeningen.

Formand for klimapartnerskabet er Torben Möger Pedersen, adm. direktør i PensionDanmark. Tilknyttede ressourcepersoner er Lasse Nyby, adm. direktør i Spar Nord, Allan Polack, Group CEO i PFA, Christian Frigast, formand for DVCA.

Sekretariatsfunktionen for klimapartnerskabet for finanssektoren er varetaget af Birgitte Søgaard Holm, Peter Jayaswal (begge Finans Danmark), Jan V. Hansen (Forsikring & Pension) og Jan Kæraa Rasmussen (PensionDanmark).

Copenhagen Economics har ydet teknisk bistand.

*Torben Möger Pedersen,
Lasse Nyby, Allan Polack og Christian Frigast*

12. marts 2020

” Klimapartnerskabet for den finansielle sektor kan fuldt ud tilslutte sig målsætningen om at reducere udledningen af drivhusgasser i Danmark med 70 pct. i 2030, og alle centrale aktører i den finansielle sektor er parat til at bidrage til opnåelse af målsætningen

*Torben Möger Pedersen
formand for klimapartnerskabet for finanssektoren*

Vi står sammen om klimamål gennem grøn vækst

Vi 13 klimapartnerskaber har arbejdet intensivt på at løse en både svær og vigtig opgave: Nemlig på en og samme tid at udvikle konkrete forslag til regeringen om, hvilke indsatser som vil kunne bidrage til at nå målet om at reducere Danmarks CO₂-udledning med 70 pct. i 2030 og gøre Danmark til et foregangsland for resten af verden.

Vi er gået til opgaven med det udgangspunkt, at vi på samme tid skal gøre Danmark og danskerne rigere - og verden mere bæredygtig. Hvis vi skal nå målet, vil det kræve store investeringer. Derfor skal bæredygtighed og vækst følges ad. Og derfor skal vi som samfund være klar til at prioritere investeringer i klima. I dansk erhvervsliv er vi klar til at løfte vores del af opgaven i et tæt partnerskab med regeringen og Folketinget - og resten af samfundet.

Fremtidig økonomisk vækst er forudsætningen for, at vi har råd til at løse klimaudfordringerne på en måde, hvor vi samtidig har et godt og velfungerende samfund. Det kræver, at vi sikrer Danmarks konkurrenceevne og skaber vækst og nye job samtidig med, at vi omsætter klimaambition til handling.

Klimaudfordringen er global. Vi skal nå vores nationale mål uden at skubbe aktiviteter ud af landet. Vi skal lave en reel grøn omstilling af vores samfund, som målbart reducerer udledningen af klimagasser globalt

set - og det skal ske ved udvikling og ikke afvikling. Med vores indsats som inspiration til handling skal vi arbejde internationalt i regi af blandt andet FN og EU for at sikre fald i de globale emissioner og for at øge udviklingen af grønne danske løsninger, som vi kan eksportere til resten af verden.

I de 13 klimapartnerskaber står vi sammen om at bidrage til, at Danmark lever op til de politiske målsætninger.

Vi ser frem til, at forslagene bæres videre over i en konkret samlet klimahandlingsplan, der skal indeholde to klare mål: At bidrage til at løse klimaudfordringen herhjemme og globalt og samtidig sikre et stærkt erhvervsliv, flere danske arbejdspladser og et mere velstående samfund.

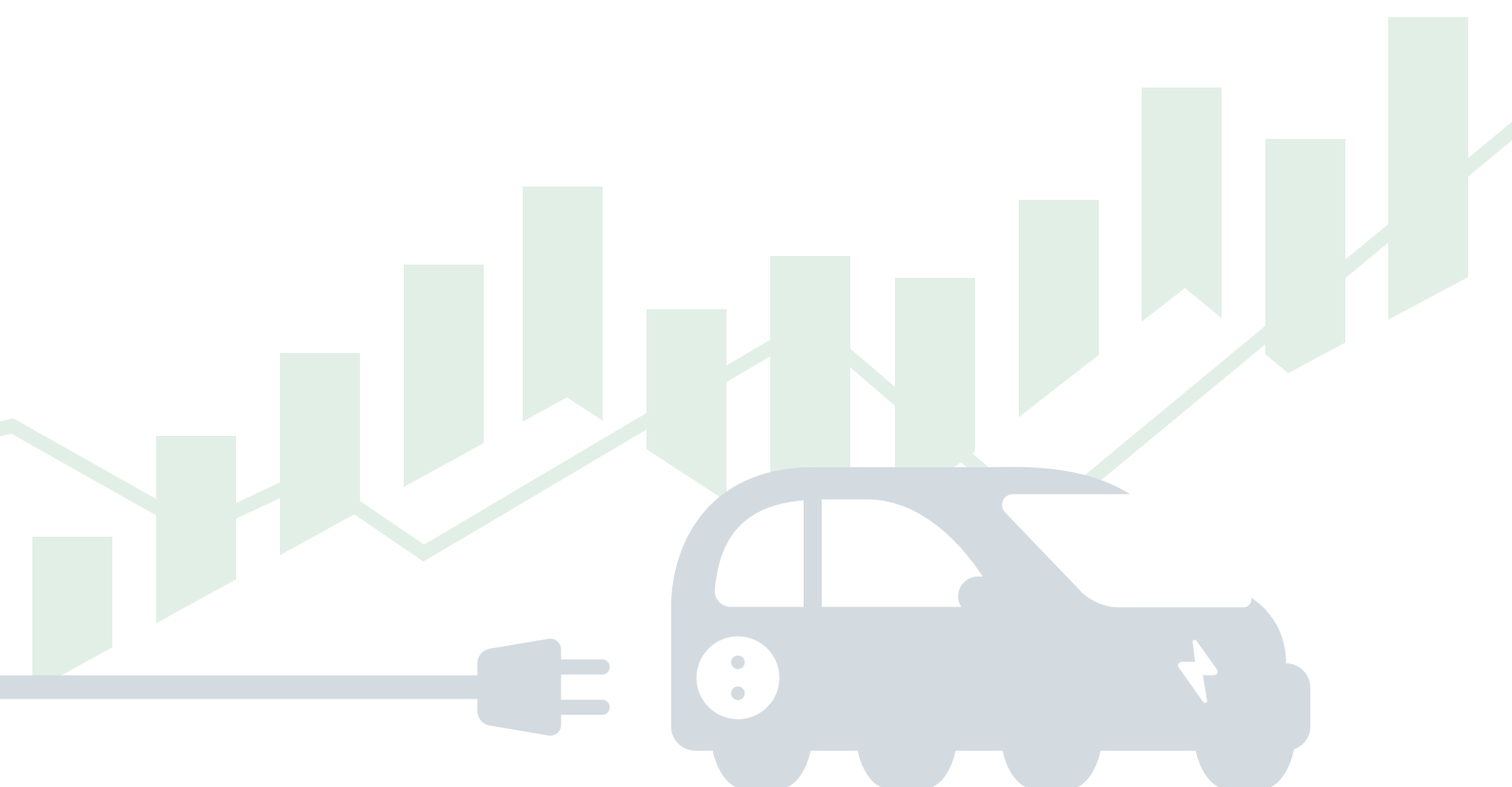
Forslagene fra de 13 klimapartnerskaber er af gode grunde ikke tænkt sammen, og mange forslag går på tværs af sektorer og brancher. Næste skridt er derfor en samlet klimaplan. Her er det helt afgørende, at den samlede klimaplan redegør for konsekvenserne af hvert enkelt initiativ - og at planen som helhed sikrer, at den grønne omstilling går hånd i hånd med fortsat vækst og velstand i Danmark.

Vi håber, at alle vores forslag læses i den ånd og sammenhæng, som vi her har beskrevet.

Indhold

Sammenfatning	6
Finanssektorens indsats	8
Anbefalinger til regeringen	10
Grøn omstilling i Danmark frem mod 2030	12
Indsatsområder	12
Samlet investeringsbehov	15
Den globale, erhvervspolitiske og sociale dimension	16
Forpligtelser fra finanssektoren	19
Anbefalinger til regeringen	22

Sammenfatning

Regeringens målsætning om at reducere udledning af drivhusgasser i Danmark med 70 pct. i 2030 kræver en betydelig omstilling af dansk økonomi med massive investeringer i grøn infrastruktur og teknologi til følge.

Et centralt element i regeringens målsætning er, at reduktionsmålet i høj grad skal indfries på markedsvilkår og uden negative konsekvenser for dansk erhvervsliv, konkurrenceevnen og beskæftigelsen. Derfor er der lagt et stort ansvar på regeringens klimapartnerskaber for at identificere og realisere investeringer, der kan lede til markante reduktioner i de forskellige sektors klimaaftryk.

Den finansielle sektors egen drivhusgasudledning udgør under 0,1 pct. af den samlede danske udledning – det mindste af alle klimapartnerskaberne. Sektoren har sat initiativer i værk, der skal reducere udledningen. Men med en så beskedne initial udledning bliver sektorens direkte bidrag begrænset.

Derimod kommer finanssektoren til at have en afgørende rolle i forhold til at finansiere projekter i de andre sektorer. Forsimpelt kan man sige, at de 12 andre klimapartnerskaber står for at identificere og udføre de nødvendige investeringer – finanssektoren påtager sig ansvaret for at finansiere dem. Hertil kommer, at finanssektoren ved naturlige kontaktpunkter med kunder vil have en dialog om muligheder for at finansiere energirenoveringer og andre bæredygtige tiltag. Sektoren har samtidig et ansvar for, at låntagere og investorer får et fornuftigt afkast, og at projekterne dermed er økonomisk rentable.

For at identificere de nødvendige investeringer har klimapartnerskabet indsamlet information og afholdt

” **Selvom det er en særdeles krævende opgave, finanssektoren står over for, lyder overskriften, at det ikke er mangel på kapital og finansiering af sunde projekter, der bliver en barriere**

workshops med de øvrige partnerskaber. På baggrund af dette skønner Copenhagen Economics, at investeringer for op imod 600 mia. kr. frem mod 2030 kan være nødvendige for at for realisere omstillingen. Investeringerne samler sig om følgende fire hovedtemaer:

1. Mere energieffektive bygninger og produktionsprocesser
2. Massiv udbygning af vedvarende energi
3. Elektrificering af en langt større del af økonomien
4. Risikovillig finansiering af innovation, udvikling og eksport af lavemissionsløsninger.

Investeringsbehovet spænder bredt med vidt forskellige risikoprofiler og mulighed for sikkerhedsstillelse. Derfor skal det fulde spektrum af forskellige finansieringstyper tages i brug:

- Realkreditlån bl.a. til energirenoveringer i husholdninger og SMV'er
- Erhvervslån bl.a. til mere bæredygtige produktionsmetoder for landbrug og SMV'er
- Egenkapitalfinansiering til opførelse af nye havvindmølleparker, eltransmission og nye teknologier
- Offentlige-private partnerskaber (OPP), hvor myndighederne har ansvaret for en opgave eller et projekt, men hvor private finansierer og driver den.

Hertil kommer finanssektorens bidrag gennem øget klimafokus i långivning og investering i aktier, ejendomme og infrastruktur.

Selvom det er en særdeles krævende opgave, finanssektoren står over for, lyder overskriften, at det ikke er mangel på kapital og finansiering af sunde projekter, der bliver en barriere. Kernen i udfordringen bliver at skabe rammevilkår i Danmark og internationalt, der gør, at de nødvendige investeringer bliver økonomisk rentable.

I realiseringen af investeringsbehovet vil finanssektoren selv løbende måle udlåns- og investeringsporteføljerens klimaafttryk og sætte mål for grønne investeringer. Mens banker og realkreditinstitutter vil være med til at identificere og nudge grønne projekter hos de mange mindre danske virksomheder og husholdninger i kraft af kundekontakt og nyudviklede værktøjer, vil pensionselskaber, investeringsfonde og kapitalforvaltere gennem udøvelse af aktivt ejerskab skubbe til den grønne omstilling i større virksomheder i Danmark og globalt.

Opgaven skal ses i et langsigtet perspektiv og med blik for, at indsatsen skal bidrage til at reducere de globale udledninger af drivhusgasser. Det betyder i praksis, at en del investeringer først vil bidrage efter 2030 og uden for landets grænser via udvikling af teknologier og løsninger med globalt potentiale. Danmark skal derfor arbejde for, at EU skal spille en koordinerende rolle – også globalt.

Finanssektorens indsats på fire initiativområder

Sætte mål for og monitorere reduktion af kundernes CO₂-aftryk

- De finansielle institutioner opsætter konkrete mål for at reducere CO₂-aftrykket af de aktiviteter, de finansierer, og rapporterer herom.
- Opfølgning på finansieringsbidrag fra pensions- og forsikringselskaber, som har givet tilsagn om ekstra 350 mia. kr. til grønne lån og investeringer i Danmark og udlandet.
- Banker og realkreditinstitutter har som ambition at øge de grønne lån med 300 mia.kr. frem mod 2030 og dermed bringe deres samlede grønne udlån i Danmark op på 700 mia.kr.
- Udvikling af værktøjer til at opgøre udlåns- og investeringsporteføljers CO₂-aftryk og udviklingen heri.

Aktivt engagere sig i kunder og projekter

- Det aktive ejerskab hos pensionselskaber, investeringsfonde og kapitalforvaltere vil understøtte udviklingen af klimavenlige forretningsmodeller i virksomheder, hvor de er aktionærer.
- Pensionselskaber og andre institutionelle investorer vil kræve høje energistandarder i ejede bygninger og forpligter sig til, at nybyggerier bliver certificeret efter høje standarder for bæredygtighed, fx høje DGNB- standarder.
- Banker og skadeforsikringselskaber vil være mere aktive i forhold til deres kunder ved at bruge naturlige kontaktpunkter til en dialog om energiforbedringer, udskiftning af varmekilde m.v.

Integrere bæredygtighed i forretningsmodeller

- Penge- og realkreditinstitutterne vil udvikle og tilbyde lån, der ansporer ejere af boliger og erhvervsbygninger til at reducere deres energiforbrug.
- De finansielle institutioner vil tilbyde investerings- og opsparingsprodukter, der er målrettet investeringer i bæredygtige aktiviteter.
- Skadesforsikringselskaber vil fokusere på forhindring af skader med et stort klimaaftryk, som brand, genopførelse af bygninger m.v.
- Finansielle institutioner øger fokus på risikohåndteringen af aktiver, som påvirkes negativt af den grønne omstilling og klimaforandringer, herunder mulige konsekvenser for selskabernes aktiver som fx ejendomme som følge af stigende vandstand eller temperaturer (fysiske risici) samt transitionsrisici for aktiver, der baserer sig på fossile brændsler, såkaldte strandede aktiver.
- Uddannelse af medarbejdere til at kunne gå i dialog med kunder og partnere om bæredygtige investeringer.

Reducere udledninger fra finanssektoren selv

- Finanssektoren vil sætte mål for egen CO₂-udledning og rapportere herom.
- Indkøb af certificeret grøn elektricitet og opvarmning.
- Energirenovering af virksomhedernes bygningsmasse.
- Løbende udskiftning af bilparken til lavemissionsbiler.
- Gennemgang af kantinedrift, energieffektivisering af kontorarealer m.v.

Anbefalinger til regeringen

Sikring af langsigtede og forudsigelige rammevilkår

Omlægning af afgifter og tilskud tilknyttet energi

Skal tilskynde til udrulning af varmepumper og lavemissionsbiler i et langsigtet perspektiv med fokus på omkostningseffektivitet og forudsigelighed.

Revision af eksisterende ordninger

Energimærket skal gøres mere præcist og udbredt. BoligJobordningen skal revideres, så håndværkerfradraget kan akkumuleres over tid til større energirenoveringer. Energispareordningen bør videreføres frem mod 2030. Krav om energisyn skal udbredes til SMV'er under hensyntagen til proportionalitet.

Nye finansieringskonstruktioner

Danmarks Grønne Investeringsfond skal samarbejde med virksomheder om at tilbyde ESCO-løsninger. Lån med vækstkaution skal tilbydes til bæredygtig omstilling af landbrug. Der skal være øget fokus på grønne investeringer i Dansk Vækstkapital 3.

EKF, Vækstfonden og Danmarks Grønne Investeringsfond skal samarbejde med bankerne om nye risikodelingsmodeller til at finansiere omstilling i bl.a. SMV'er. De regulatoriske rammer i Danmark og EU justeres mhp. at øge detailinvestorers mulighed for at bidrage til finansiering af grøn omstilling.

Regulering af og investeringer i el-net

Regulering af Energinet og distributionsselskaber skal sikre den nødvendige udbygning ved at åbne op for OPP-løsninger, hvor den private sektor leverer finansiering, mens ejerskabet af kritisk infrastruktur bevares på offentlige hænder.

Rammevilkår i EU

EU's rammevilkår for långivning og investeringer skal understøtte den bæredygtige omstilling. Taksonomien for bæredygtige aktiviteter bør derfor understøtte transformationen mod mere bæredygtighed, og dokumentationskrav skal være håndterbare.

Risikovillig finansiering af innovation, udvikling og eksport af lavemissionsløsninger

Udvikling og markedsmodning af lavemissionsteknologier

Øget brug af kombination af offentlige midler og risikovillig privatkapital til at finansiere kombination af udviklingsprojekter med potentiale for at reducere globale udledninger, fx udvikling af e-fuels samt fangst og lagring af CO₂(CCS).

Understøtte skalering og eksport

Midler fra EKF skal bruges til at styrke eksportpotentialet i grøn teknologiudvikling og hermed tilføje den nødvendige skala, der skal til for at gøre projekterne rentable, og dermed relevante for finansielle investorer.

Standardisering, digitalisering og adgang til data

Data for bæredygtighed

Tage initiativ til at udvikle branchespecifikke standardiserede nøgletal for bl.a. CO₂-regnskab og bidrage proaktivt til det europæiske arbejde for at udvikle – ideelt set – globale rapporteringsstandarder. Arbejde for at etablere et fælles og frit tilgængeligt EU-dataregister med standardiserede og digitaliserede ESG-data.

Styrket uafhængig rådgivning efter fælles standarder

Tage initiativ til at styrke certificeringen for energirådgivere og standarder for afrapportering og dokumentation.

Den offentlige sektors egen rolle

Offentlige bygninger og anlæg

Måling og offentliggørelse af offentlige bygninger og anlægs CO₂-aftryk. Øget brug af ESCO-modeller til at realisere besparelspotentialer, hvor brug af private operatører står for opførelse og drift. Offentlige anlægsprojekter skal i udbudsmateriale stille høje krav til energieffektivitet, klimavenlige materialer og løsninger.

Offentlig budgetstyring og indkøb

Reform af offentlige økonomistyring: Fra udgifts- til omkostningsstyring for at styrke tilskyndelser til energieffektiviseringer. Staten og Kommunernes indkøbsservice skal fastlægge en indkøbspolitik, som bedre understøtter grøn omstilling gennem klimavenlige indkøb af varer og tjenesteydelser. Offentlige lejeaftaler skal fremover kræve høje standarder for bæredygtighed.

Offentlige udbud af kollektiv transport

Elektrificering af den kollektive trafik: Her kan OPP-løsninger være relevante, hvor finansieringen og udførelsen foretages af private, mens kontrollen og det langsigtede ejerskab er bevaret på offentlige hænder.

Deling af offentlige data med det private

Adgangen til at dele offentlige data skal styrkes.

Grøn omstilling i Danmark frem mod 2030

Den grønne omstilling er kommet langt i Danmark i forhold til resten af verden, men er meget ujævnt fordelt på de forskellige sektorer. Forsyningssektoren er nået langt i forhold til at udskifte kul, olie og gas med vind, biomasse og i et vist omfang sol til produktion af el og varme til husholdninger og virksomheder.

Til gengæld er fossile brændsler fortsat dominerende i transportsektoren og i den tunge industri. Der er fortsat et betydeligt potentiale for en mere effektiv energianvendelse på tværs af sektorer.

Indsatsområder

1. Energieffektive bygninger og produktionsanlæg

Der er fortsat et betydeligt potentiale for at reducere energiforbruget i eksisterende bygninger og produktionsanlæg hos både husholdninger og virksomheder:

- **Husholdninger**

For eksempel isolering af ydervægge, gulve, loft og tag samt energieffektive vinduer og døre, ofte i forbindelse med andre renoveringer.

- **Små og mellemstore produktionsvirksomheder**

Energieffektivisering af produktionserhvervene, fx ved at mindske varmetab og el-forbruget samt isolering af bygninger.

- **Landbruget**

Omstilling mod mere bæredygtige landbrugsbedrifter dækker bredere end energieffektiviseringer. Fx gylleforsuringsanlæg, hyppig gylleudslusning mv.

I energieffektivitetsprojekter er det ofte ikke rentabilitet, der er en barriere. Finansieringsomkostningerne kan tit dækkes inden for de energibesparelser, som projektet medfører. Således er den største barriere, at energieffektivitetsprojekter ikke bliver prioriteret eller helt overset af husholdninger og virksomheder.

Kerneopgaven er derfor udvikling af bedre instrumenter til at identificere og gennemføre de mest lovende projekter med et privatøkonomisk overskud for investoren. Her spiller banker og realkreditinstitutter en vigtig rolle i dialogen med kunderne, så boligejerne ansføres til at foretage energirenoveringer, hvis deres friværdi og kreditværdighed også gør långivningen forsvarlig. Den højere værdi af en energieffektiv bolig kan i nogle tilfælde også bruges som sikkerhedsstillelse til at optage et lån til renoveringen. For landbruget kan det være nødvendigt at se nærmere på en ordning med fx vækstkaution på en landbrugsbedriftsinvestering i en mere bæredygtig drift.

Digitaliseringen og adgang til data om husholdningers og virksomhedernes energiforbrug åbner nye muligheder for, at fx bankrådgivere får bedre muligheder for at have en dialog med kunder om energirenoveringer og dermed kan hjælpe kunderne med at søge rådgivning hos fx energikonsulenter om muligheder, omkostninger og gevinster ved omlægning af energiløsninger m.v.

Opgaven er således at forbedre dialogen, rådgivningen og implementeringen af løsninger, som kunderne tjener på at gennemføre.

A+++

A++

2. Massiv udbygning af vedvarende energi

Et centralt element i omstillingen bliver at erstatte fossile brændsler med en massiv udbygning af vedvarende energi, der skal drive en elektrificering af økonomien. Der er primært tale om stadig mere billig vindenergi, men også i stigende omfang solenergi, som selv på Danmarks breddegrader efterhånden er et omkostningseffektivt alternativ.

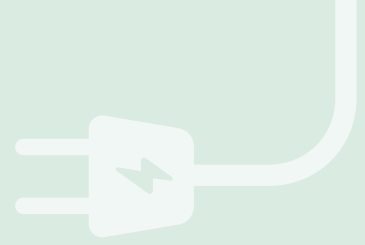
Der er allerede etableret robuste finansieringsmodeller, som i stigende grad bruges globalt i forbindelse med etablering af vindmølleparker m.v. De baserer sig ofte på egenkapitalfinansiering fra en infrastrukturfond med fx pensionselskaber og andre institutionelle investorer som ejere i samarbejde med industrielle partnere. Dette kan geares med bankfinansiering, obligationer og i nogle tilfælde realkredit. Efter nogle års drift er risiciene ved ejerskab reduceret, hvorved anlægget kan videresælges fx til andre institutionelle investorer.

Udfordringen er således ikke manglen på gode finansieringsmodeller, men risiko på afsætnings-siden, nemlig: Hvor meget el vil der rent faktisk blive efterspurgt og til hvilken pris? Allerede i dag forventes den samlede el-produktion i Danmark i 2030 at overstige traditionelt el-forbrug med 14 pct. Der vil derfor være en stor investeringsrisiko

ved en udbygning fx af vindenergi i Nordsøen i fravær af rimeligt klare og berettigede forventninger om, at den nødvendige ekstra efterspørgsel kommer.

Tilsvarende er det også en usikkerhedsfaktor, om der bliver gennemført den tilstrækkelige udbygning af infrastrukturen, således at den producerede el kan nå slutbruger (de nødvendige udbygningsinvesteringer overstiger formentligt 40 mia. kr. i Danmark frem mod 2030). Her kan privat kapital fra pensionselskaber og andre institutionelle investorer bidrage. Private midler kan investeres i offentligt ejet infrastruktur – og dermed sikre den nødvendige udbygning – via OPP-ordninger eller andre modeller, hvor investeringen ikke behøver give en ejerandel til kritisk infrastruktur, men en ret til fremtidigt afkast. En hurtig beslutning om etablering af en "vindø" i Nordsøen kan derfor anbefales.

Opgaven er således at etablere rammevilkår, der øger efterspørgslen efter grøn el og garanterer den nødvendige infrastruktur, som gør private investeringer i udbygning af vedvarende energiproduktion rentabel.

3. Elektrificering af økonomien

Elektrificering af økonomien til erstatning af fossile brændsler udgør en hjørnesteen i den grønne omstilling. Produktionen af el og centralvarme er allerede på vej til at blive 100 pct. grøn. Det næste trin er at få udrullet nye el-baserede løsninger for energiforbrug hos slutbrugerne med tilhørende finansiering:

• Husholdninger, mindre erhvervsdrivende og servicevirksomheder

Varmepumper er allerede i dag et rentabelt alternativ til olie- og gasfyr i områder uden fjernvarme. Lavemissionsbiler vil i det kommende tiår i stigende omfang være konkurrencedygtige med konventionelle biler, herunder også på funktionalitet som fx aktionsradius, tid for opladning m.v. Banklån og/eller realkredit vil kunne bruges til begge typer af investeringer, hvis det er forsvarligt i forhold til sikkerheden bag lånet og kundens økonomi. Der vil være tilfælde, hvor ejendommens værdi eller kundens økonomi ikke kan finansiere fx udskiftning af varmekilde til en varmepumpe. Der kan det være nødvendigt at se nærmere på andre finansieringsmodeller, fx med Danmarks Grønne Investeringsfond.

• Tung industri og international transport

Disse sektorer står globalt set for en høj og stigende andel af drivhusgasudledningen. De alternative grønne brændsler, såsom biofuels (fx alge-baseret) og elektrofuels (kunstigt fremstillet baseret på el) er fortsat betydeligt dyrere end fossile drivmidler og kræver investeringer i modning af teknologier til industriel skala. Samtidig opererer køberne af alternative grønne brændsler, dvs. tung industri, flyselskaber, rederier¹ og internationale vognmænd på internationale markeder med intensiv konkurrence. Det sætter grænser for, hvor meget dyrere grønne brændstoffer kan være, før brug af dem fører til betydelige tab af markedsandele og flytning af drivhusgasser ud af Danmark (carbon leakage).

Opgaven er derfor dels at se på mulige finansieringskonstruktioner, der kan understøtte omstillingen i tilfælde, hvor finansiering på markedsvilkår er vanskelig, dels at få markedsmodnet teknologier samt skabt rammevilkår, som giver tilstrækkelige tilskyndelser til at investere i udvikling og anvendelse af de grønne brændselstyper i et internationalt perspektiv. De-risking af investeringer via langvarige kontrakter for hele værdikæden er afgørende for at tiltrække private investeringer til grøn el og grønne brændstoffer (Power and Fuel Purchase Agreements).

4. Risikovillig finansiering af innovation, udvikling og eksport af lavemissionsløsninger

En langsigtet og omkostningseffektiv løsning af den globale klimaudfordring kræver udvikling og brug af nye teknologiske løsninger. Det gælder ikke mindst i forhold til elektrificering af langt større dele af økonomien. Det kræver brug af et bredt mix af instrumenter og samspil mellem den offentlige og privat sektor. Egentlig grundforskning skal dog være offentligt finansieret. I et dansk perspektiv vil det særligt være interessant, om der også kan skabes vækst og job gennem eksport af løsninger udviklet i Danmark med dansk forankrede virksomheder og kompetencer.

Der er et betydeligt dansk potentiale for at realisere disse muligheder. Regeringen har tilført betydelige midler til Vækstfonden og EKF for at styrke innovation i og eksport af grønne løsninger. Tilsvarende er der allerede betydelige midler i danske innovationsfonde og forskningsmidler, som kunne målrettes e-fuels samt CO₂ fangst og lagring (CCS). Danske institutionelle investorer har allerede investeret betydeligt i grønne teknologier på internationalt plan og har skabt de finansieringsmodeller, som har udviklet forsyningsindustrien sammen med energiproducenter og industrielle aktører, især inden for on- og offshore vind, biomasse og sol.

Udfordringen er at skrue en pakke af instrumenter sammen, således at potentialet kan realiseres.

Samlet investeringsbehov

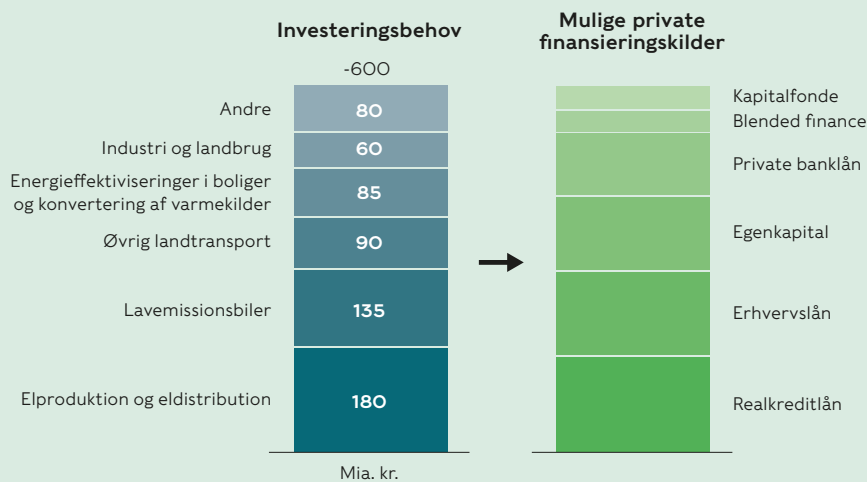
En opgørelse fra Copenhagen Economics viser, at en sådan grøn omstilling kan kræve investeringer for op mod 600 mia. kr. frem mod 2030, jf. figur 1 i Copenhagen Economics opgørelse af investeringsbehov, men med ganske forskellige udfordringer og mulige løsninger på finansieringsbehovet, som også beskrevet ovenfor.

Bank- og realkreditfinansiering vil primært bidrage med fremmedkapital, mens pensionskasser, investeringsfonde, kapitalforvaltere m.fl. er oplagte slutinvestorer for egenkapitalfinansieringen, både som følge af direkte investeringer i virksomheder (fx via aktieemissioner) og indirekte igennem investeringer i

kapitalfonde. Derudover kan pensionskasser, investeringsfonde og kapitalforvaltere være slutinvestor for en del af de grønne obligationer og realkreditobligationer, som bankerne og realkreditinstitutterne udsteder. Hertil kommer finanssektorens bidrag gennem øget klimafokus i långivning og investering i aktier, ejendomme og infrastruktur.

Ovenstående er i tråd med erklæringen fra pensionssektoren om at investere ekstra 350 mia. kr. i grønne aktiviteter frem mod 2030, samt banker og realkreditinstitutters ambition om at øge de grønne lån med 300 mia.kr. frem mod 2030, og dermed bringe deres samlede grønne udlån op på 700 mia.kr.

Figur 1 · Copenhagen Economics' opgørelse af investeringsbehov frem mod 2030 og mulig finansiering, mia. kr.

Note: Privatlån indeholder private billån. I ovennævnte opgørelse er der ikke medtaget investeringsbehov ved etablering af initiativet "Vindø" i Nordsøen, men tiltaget kan indgå delvist under eksempelvis øget el-produktion. Investeringsbehovene er vurderet i et spænd og er indsat som midtpunkter i figuren. Kilde: Copenhagen Economics.

Den globale, erhvervspolitiske og sociale dimension

Den globale klimaudfordring har en klar dansk erhvervspolitisk dimension. Eksport af klimaløsninger udviklet i Danmark kan bidrage til at løse den globale klimaudfordring, men kun hvis de er konkurrencedygtige med løsninger udviklet i andre lande. Modsat hvis danske virksomheder påtvinges løsninger, der giver dem væsentligt højere omkostninger end deres udenlandske konkurrenter, så flytter produktionen og dermed CO₂-udledningen til andre lande med lavere direkte eller indirekte skatter på drivhusgasser (carbon leakage). Dansk klimapolitik kan dermed enten understøtte eller forringe skabelse af vækst og job i Danmark.

Der er også en klar forbindelse mellem den erhvervspolitiske og den sociale dimension. Hvis danske løsninger kan sælges globalt, bliver den grønne omstilling billigere for danske forbrugere og skatteydere: Omkostninger til udvikling og produktion kan spredes på globale kunder og ikke blot danske. Modsat hvis produktet kun kan sælges i Danmark, ligger omkostningen alene hos danske forbrugere. Så højt eksportpotentiale af klimaløsninger betyder også lavere omkostninger for danske borgere.

Den internationale, erhvervspolitiske og sociale dimension går dermed hånd i hånd: Udvikling af løsninger med danske aktører, som kan sælges globalt, giver det største bidrag til den globale klimaudfordring samt de bedste muligheder for jobskabelse i Danmark og medfører de laveste omkostninger for danske forbrugere og skatteydere.

Denne basale sammenhæng er også afgørende for den danske finanssektors tilgang til den grønne omstilling.

Investeringer i udvikling af produkter og løsninger, som har et potentiale til at kunne afsættes på de internationale markeder, herunder ved at trække på danske styrkepositioner, er de mest interessante investeringer. Disse investeringer er konkurrencedygtige i et langsigtet perspektiv, er mindre risikofyldte og kræver mindre kapitalforbrug per sparet enhed af drivhusgas.

Grebet rigtigt an udgør den bredere elektrificering af det danske energisystem en klar mulighed for at udbygge eksisterende styrkepositioner og potentielt skabe nye. Pointen er, at Danmark allerede har en global førerposition i produktion, opstilling og finansiering af vindmølleparker over hele verden. Desto større del af den globale økonomi, der bliver elektrificeret, jo større er efterspørgslen efter denne kompetence. Nordsøen er Europas vigtigste vindressource, og udbygningen af havvindkapacitet her vil kunne forsyne ikke bare Danmark, men store dele af Vesteuropa med grøn energi. Udviklingen af nye brændselstyper – en helt afgørende forudsætning for løsningen af klimaudfordringen – er også en mulig dansk styrkeposition med danske udbydere og efterspørgere, der opererer på det globale marked i form af stærke industrielle aktører.

Den danske indsats bør samtidig bygge på de forpligtelser og muligheder, som ikke mindst EU-lovgivning og initiativer ruller ud i disse år. Det gælder rapportering om klimarisici og krav til, at finansielle institutioner spiller en aktiv rolle i forhold til kundernes udledninger. Den danske indsats skal fokuseres på at påvirke udformningen af disse regler i de kommende år og særligt undgå parallelle særlige danske regler på sammenlignelige områder.

” **Finanssektoren
påtager sig ansvaret
for at tilvejebringe en stor
del af den finansiering,
der kræves for at realisere
70 pct.-målsætningen**

A stylized illustration in shades of green and white. It features a cityscape with buildings, a bar chart with five bars of varying heights, and a lightbulb with a plug. A white line connects the lightbulb to the bar chart, and another line connects it to a building on the left. The background is a light green color with white clouds and a white line that forms a path or road.

” Modeller for offentligt private partnerskaber i form af blended finance med anvendelse af midler i Danmarks Grønne Fremtidsfond og erfaringerne fra SDG-fonden vil være en af vejene frem

Forpligtelser fra finanssektoren

Sektoren har et ansvar for, at investorer og låntagere – der via banker, realkredit, pensionsselskaber, investeringsfonde m.v. finansierer investeringerne – får et fornuftigt afkast. Den finansielle sektor hverken kan eller skal således investere i projekter, der forventes at være tabsgivende eller giver et lavere afkast end projekter med en sammenlignelig risiko, og långivningen skal være forsvarlig for både långiver og låntager. Der kan derfor være behov for offentlige initiativer for at sikre økonomisk rentabilitet i grønne investeringer.

Modeller for offentligt private partnerskaber i form af blended finance med anvendelse af midler i Danmarks Grønne Fremtidsfond og erfaringerne fra SDG-fonden vil være en af vejene frem.

Når de grundlæggende økonomiske incitamenter er på plads, er det finanssektorens opgave at facilitere finansieringen. Konkret vil finanssektoren fokusere på fem typer af initiativer:

1. Reducere udledninger fra finanssektoren selv

Finanssektorens virksomheder vil som minimum reducere egne udledninger med 70 pct. frem mod 2030. For Finans Danmarks medlemmer skønnes den direkte udledning at være ca. 4.000 ton CO₂ i 2018. Hertil kommer, at en stor del af sektorens drift og udvikling af it-systemer foretages i datacentre. I 2018 skønnes det, at datacenterenes direkte udledning fra drift af it-systemer var på mere end 4.400 ton CO₂.²

Konkret vil reduktionen inden for sektoren understøttes af en virksomhedsspecifik årlig, systematisk gennemgang og rapportering af egen CO₂-udledning og målsætning på baggrund heraf. Reduktionsmålet kan opnås gennem flere af følgende initiativer, der er konsistente med Klimarådets anbefalinger til omkostningseffektiv reduktion af udledning:

- Konsekvent indkøb af certificeret grøn elektricitet og opvarmning
- Energireovering af virksomhedernes bygningsmasse, herunder løbende energireducerende tiltag som nye tage og vinduer, ændrede ventilationssystemer, LED-belysning, solcelleanlæg og vindmøller
- Løbende udskiftning af bilparken til lavemissionsbiler
- Gennemgang af kantinedrift, energieffektivisering af kontorarealer m.v.
- Større udbredelse af videomøder og udbredelse af alternativer til flyrejser samt nedbringelse af flyrejser
- Tiltag for at mindske papirforbrug
- Øget fokus på affaldssortering og reduktion af madspild
- Digitalisering af arbejdsgange
- Grøn indkøbspolitik.

2. Sætte mål for og monitorere reduktion af kundernes CO₂-aftryk

Finanssektoren påtager sig ansvaret for at tilvejebringe en stor del af den finansiering, der kræves for at realisere 70 pct.-målsætningen. De enkelte finansielle institutioner vil sætte konkrete mål for at reducere CO₂-aftrykket af de aktiviteter, de finansierer. I forlængelse heraf vil de finansielle institutioner løbende opgøre og offentliggøre CO₂-aftrykket, så det bliver muligt at monitorere realiseringen af målsætningen. Til det formål vil sektoren fortsætte udviklingen af værktøjer til at opgøre udlåns- og investeringsporteføljers CO₂-aftryk.

I de kommende år kan det målte CO₂-aftryk fra de finansielle institutioners porteføljer af udlån og in-

vesteringer initialt stige i takt med, at de finansielle institutioner bidrager til det identificerede finansieringsbehov. Virksomheder med høje udledninger har typisk også et stort behov for finansiering til at omstille sig. Det gælder fx for virksomheder inden for transport, landbrug og tung industri. Finansielle Institutioner, der bidrager med finansiering til disse virksomheder, vil kunne opleve en stigning i deres opgørelser af CO₂-aftryk. Det vil være et udtryk for, at de finansielle institutioner aktivt bidrager til at realisere den grønne omstilling i disse sektorer og er selvsagt en bedre strategi end at fravælge sådanne kunder for at få et "pænere" CO₂-aftryk.

3. Aktivt engagere sig i kunder og projekter

For pensionsselskaber, investeringsfonde og kapitalforvaltere kan denne aktive rolle især foretages igennem udøvelse af aktivt ejerskab i de virksomheder, hvor de er aktionærer. Igennem deres egenkapitalinvesteringer får de institutionelle investorer ikke kun del i overskuddet af de virksomheder, de investerer i – de får også medbestemmelse. Denne medbestemmelse vil de institutionelle investorer aktivt bruge til at promovere grønne løsninger:

- I samarbejde med andre aktionærer understøttes udviklingen af klimavenlige forretningsmodeller i de virksomheder, hvor de er aktionærer. Flere danske pensionsselskaber er med i globale alliancer af investorer, som gennem en aktiv ejerrolle arbejder for reduktion af CO₂-aftryk i deres investeringsporteføljer.
- Danske pensionsselskaber har betydelige investeringer i primært danske ejendomme, som de udlejer ofte som enejeere. Det giver mulighed for at kræve en høj energistandard, som typisk vil give mulighed for en højere leje. Det anbefales derfor, at selskaberne fastlægger politikker og mål for opgradering af deres eksisterende ejendomsportefølje til fx en høj DGNB-standard og forpligter sig til, at alle nye investeringer/nybyggerier er certificeret efter høje standarder for bæredygtighed og energieffektivitet.

Banker og forsikringsselskaber vil være mere aktive i forhold til deres kunder ved at bruge naturlige kontaktpunkter med kunderne til at have en dialog med kunderne om mulige energiforbedringer og hjælpe dem videre til fx en energirådgiver:

• Privatkunder

For privatkunder vil der ske en adressering af energirenoveringer og investeringer i udstyr, som skaber et smartere energiforbrug (fx skubbe el-forbrug til om natten) samt udfasning olie- og naturgasfyr og investering i varmepumper eller jordvarmeanlæg. Det skal ske ved huskøb, og hvis der alligevel skal foretages renoveringer af boligen før indflytning og ved omlægning af lån. Dialogen med kunden kan indebære at hjælpe dem videre til en energirådgiver og vil ske inden for de regulatoriske rammer for boligkreditformidling. I skadesituationer har skadesforsikringsselskaber kontakt til kunden og kan rådgive og hjælpe kunden til en anderledes og mere miljørigtig løsning. Ved et hussalg udarbejdes der tilstandsrapport som grundlag for tilbud om ejerskifteforsikring, der også kan være et udgangspunkt for dialog om energieffektiviseringer. Selskaberne kan trække på deres samarbejde med leverandører, søge om nødvendige tilladelser i samarbejde med kunden og oplyse om mulige finansierings- og tilskudsmuligheder.

” **Banker og realkreditinstitutter kommer til at spille en central rolle i finansieringen af grønne investeringer i landbruget**

• SMV'er

For SMV'er vil banken have en dialog med kunden om energirenoveringer, men her er mulighederne bredere: Banker kan generelt informere om de mulige investeringsprojekter. En aktiv tilgang vil også være gavnlig, da SMV'er ofte ikke har de nødvendige kompetencer og analyseberedskab til løbende at vurdere rentabiliteten af grønne investeringer. Dialogen med kunden kan indebære at hjælpe dem videre til energirådgivere.

• Landbrug

For landbrug vil banker og realkreditinstitutter ligeledes have øget fokus på bæredygtige investeringsplaner i dialogen med landbrugeren. Banker og realkreditinstitutter kommer til at spille en central rolle i finansieringen af grønne investeringer i landbruget, da størstedelen af finansieringen i dag sker gennem realkredit og lån med lang løbetid. Transformationen mod mere bæredygtige landbrugsbedrifter dækker bredere end energirenoveringer og elektrificering, og det kræver data og nye metoder til måling af bæredygtighed i landbrugsproduktionen. Det kan støtte omstillingen mod mere bæredygtige landbrugsbedrifter, hvis der kan laves en simpel ordning, som understøtter landbrugeres finansiering af bæredygtige tiltag af mindre størrelse, fx investering i gylleforsøringsanlæg, hyppig gylleudslusning og

andre staldteknologier, udstyr til præcisions landbrug og andet markudstyr med dokumenteret effekt mv. Der kan fx ses nærmere på vækstkautioner, hvor man kan drage på tidligere erfaringer, fx i Vækstfonden.

En mere aktiv tilgang kræver operationelle og tilgængelige værktøjer. Energimærket kan gøres mere præcist og tilskyndelser til at få det udbredt styrket. Der er også behov for bedre analytiske metoder, der løbende monitorerer og analyserer klimaafttrykket af kundernes lån, investeringer og potentiale i grønne investeringer.³ Første skridt vil være i højere grad at indsamle allerede tilgængelige data, der kan bruges til at estimere kundernes klimaafttryk og gøre disse data tilgængelige for investorer og långivere.

4. Integrere bæredygtighed i forretningsmodeller

Finanssektoren vil integrere bæredygtighed i forretningsmodeller og processer – både på strategisk og operationelt niveau. Det vil konkret omfatte:

• Nye Produkter

Penge- og realkreditinstitutterne vil intensivere arbejdet med at udvikle og tilbyde lån, der ansøger ejere af boliger og erhvervsbygninger til at reducere deres energiforbrug eller omlægning til energi med lavere CO₂-aftryk. Pensionselskaber, investeringsfonde og kapitalforvaltere vil i højere grad tilbyde produkter, der er målrettet investeringer i bæredygtige aktiviteter. Forsikringsselskaber vil gennem udnyttelse af data og andre forebyggelsestiltag fokusere på forhindring af skader med et stort klimaaftryk – fx brand, genopførelse af bygninger m.v. - samt udvikle og tilbyde forsikringsprodukter, som i overensstemmelse med kundernes efterspørgsel og forventninger understøtter fx grønne valg og genbrugsmaterialer ved skadesudbedring.

• Risikohåndtering

Finansielle institutioner er regulatorisk forpligtet til at øge fokus på risikohåndteringen af aktiver, som påvirkes negativt af den grønne omstilling og klimaforandringer. Det kan være følsomhed over for udsving i energipriser eller værdien af sikkerhedsstillelse som fx ejendomme som følge af stigende vandstand. Dertil skal de sørge for at håndtere transitionsrisici for aktiver, der baserer sig på fossile brændsler, såkaldt strandede aktiver.

• Uddanne medarbejdere

Til at kunne gå i dialog med kunder om bæredygtige investeringer og til at håndtere de risici, der er forbundet med investeringerne.

” Forebyggelse af skader er et område, hvor forsikringsbranchen fremover vil have endnu større fokus

5. Forsikring med fokus på skadesforebyggelse og rådgivning

Den betydelige omstilling af dansk økonomi, der er nødvendig for at nå reduktionsmålet, kræver ud over massiv investering og finansiering, håndtering og deling af risici, der er eller kan blive forsikringsbare. Danske forsikringsselskaber forsikrer i forvejen bygninger, produktionsanlæg og vindmøller og vil som led i den grønne omstilling tilbyde forsikringsløsninger til den nødvendige udbygning af vedvarende energi, elektrificering af økonomien og deleøkonomiske forretningsmodeller.

Derudover nødvendiggør udviklingen omfattende klimatilpasningstiltag, mens et generelt øget fokus på forebyggelse af skader og en udnyttelse af forsikringsselskabers hyppige kundekontakt til rådgivning om energirenoveringer kan bidrage til reduktionsmålet:

• Klimatilpasning

På trods af den indsats, der vil blive gjort for at overholde reduktionsmålene i Paris-aftalen, vil forekomsten i Danmark af klimarelaterede skader stige i fremtiden. Forsikringsselskaberne har stor viden og mange data om, hvor skaderne sker. Branchen vil gerne sætte disse data mere i spil, så fx myndigheder og grundejere får et bedre datagrundlag til at igangsætte skadeforebyggende foranstaltninger. Det er allerede med stor succes gennemført med skybrudsskadedata til kommunerne, men man kan også tænke det udbredt til bygninger, trafik m.m.

• Øget forebyggelsesindsats

Forebyggelse af skader er et område, hvor forsikringsbranchen fremover vil have endnu større fokus. Flere selskaber har strategiske mål om aktivt at bevæge sig fra, at forsikring først og fremmest handler om at yde erstatning ved en skade til i overvejende grad – ved udnyttelse af data og andre forebyggelsestiltag – at fokusere på at forhindre og begrænse skader. Enhver forhindrede skade reducerer en potentiel udledning af klimagasser i forbindelse med selve skaden, oprydning, genopbygning eller genanskaffelse. Det gælder i særlig grad brandskader, der har et stort klimaaftryk.

• Udnyttelse af kontaktpunkter og bygningsfaglig ekspertise

Forsikringsselskaberne har mange naturlige kontaktpunkter med kunderne, blandt andet ved indtegning, når forsikringsbehov skal justeres, og ikke mindst, når kunderne oplever en skade. Hvert år registreres i omegnen af 500.000 bygningsskader og forsikringsselskaberne kan i den forbindelse være en aktiv medspiller til forandring. Forsikringsselskaberne har omfattende teknisk viden om bygninger og kan rådgive og hjælpe kunden til energirenovering i forbindelse med skadesudbedring eller genopbygning. Selskaberne kan også trække på deres samarbejde med leverandører, søge om nødvendige tilladelser for kunden og oplyse om mulige finansierings- og tilskudsmuligheder, fx i samarbejde med banker.

For at kunne drage størst mulig fordel af kundekontakten og den bygningsmæssige ekspertise er det imidlertid afgørende, at de regulatoriske rammer er på plads. Det kræver blandt andet, at man kigger på reglerne for accessorisk virksomhed, således at forsikringsselskaberne kan tage fornuftige skridt i retning af at påtage sig en yderligere rådgivningsrolle. Regnskabsreglerne bør også ændres, så forsikringsselskabernes udgifter til forebyggelse henregnes som erstatninger og ikke som i dag driftsomkostninger.

Anbefalinger til regeringen

Klimapartnerskaberne har anvist mulige veje til opnå en 70 pct.-målsætning for Danmark og har også peget på, at det skal ske i et internationalt perspektiv med sigte på klimaudfordringens globale karakter.

” Grundkernen i anbefalingerne fra klimapartnerskabet for finanssektoren vil være at skabe stabile langsigtede rammer for den private sektors aktiviteter og investeringer

Der ligger en betydelig opgave for den private sektor i at udvikle løsninger, som kan bidrage hertil. Finanssektoren har en stor opgave i at medvirke ved finansiering af disse løsninger. Det er afgørende, at EU's rammevilkår for långivning og investeringer understøtter den bæredygtige omstilling. Taksonomien for bæredygtige aktiviteter bør derfor understøtte transformationen mod mere bæredygtighed, og dokumentationskrav skal være håndterbare.

En langsigtet grøn omstilling kræver imidlertid også en betydelig indsats af den offentlige sektor. Grundkernen i anbefalingerne fra klimapartnerskabet for finanssektoren vil være at skabe stabile langsigtede rammer for den private sektors aktiviteter og investeringer, som kan bidrage til at sikre en tilstrækkelig udvikling af og efterspørgsel efter nye klimavenlige løsninger og dermed skabe et marked, der giver tilstrækkelig skala til såvel eksisterende som nye løsninger. Fire konkrete prioriteter er:

1. Langsigtede og forudsigelige rammevilkår

Investeringer i lavemissionsteknologi indebærer betydelige risici. Det skal særligt ses i sammenhæng med, at aktiver som vindmøller, industrielle solcelleanlæg, varmepumper, biler, el-net og nye anlæg til produktion af biobrændsler og electrofuels har levetider, som måles i årtier. Hertil kommer leadtid på udvikling og bygning af industrielle anlæg.

I forhold til salg af lavemissionsbiler vil det være vigtigt at få en afklaring af vilkår i forlængelse af slutrapporten fra kommissionen for grøn omstilling af personbiler i Danmark.

Omstillingen mod mere energieffektive bygninger kræver bedre energimærkeordning og tilskyndelser via BoligJobordningen. Der er behov for finansieringskonstruktioner med EKF, Vækstfonden og Danmarks Grønne Investeringsfond. Omstillingen mod mere bæredygtige landbrugsbedrifter skal understøttes med en særlig ordning med fx vækstkaution.

- **Reform af afgifter og tilskud tilknyttet energiforbrug herunder den samlede bilbeskatning**

Det nuværende system er et resultat af knopskydning over årtier og ikke målrettet en omkostnings-effektiv grøn omstilling af den danske økonomi.

- **Revision af Energimærkeordningen**

Energimærket skal gøres mere præcist, og tilskyndelser til at få det udbredt skal styrkes.

- **Revision af BoligJobordningen**

Omstillingen af ejendomme skal understøttes ved en revision af BoligJobordningen, så håndværkerfradraget kan akkumuleres over en årrække til større energireoveringer og udvides, så nedrivning af boliger i energimæssig meget dårlig stand kan medtages som fradragsberettiget udgift. Udbredelsen af energimærket vil blive tilskyndet, hvis udarbejdelse af energimærket er fradragsberettiget under BoligJobordningen.

- **Videreførelse af Energispareordningen**

Målrettede støtteordninger kan bidrage til at accelerere omstillingen i små- og mellemstore virksomheder. Erfaringer fra de senere år peger på, at Energispareordningen har været afgørende for gennemførelsen af en række omstillingsprojekter i produktionsvirksomheder, og ordningen bør derfor videreføres.

- **Udbredelse af kravet om energisyn**

Under hensyntagen til administrative byrder udvides kravet om energisyn til små og mellemstore virksomheder. Ordningen skal differentieres efter størrelse.

- **Finansieringskonstruktion med Danmarks Grønne Investeringsfond**

Der vil være tilfælde, hvor ejendommens værdi eller kundens økonomi ikke kan finansiere fx udskiftning af varmekilde til en varmepumpe. Her er det nødvendigt med andre finansieringsmodeller. Der foreslås finansieringskonstruktion, hvor Danmarks Grønne Investeringsfond kan finansiere selskaber, der tilbyder fuldt finansierede løsninger til installering af varmepumper i private boliger, og hvor tilbagebetalingen sker med et beløb, der rummes inden for besparelsen.

- **Finansieringskonstruktion for landbrugsbedrifters bæredygtige investeringer**

Omstillingen mod mere bæredygtige landbrugsbedrifter dækker bredere end energieffektiviseringer og elektrificering. Det kan støtte omstillingen mod mere bæredygtige landbrugsbedrifter, hvis der kan laves en simpel ordning, som understøtter landbrugers finansiering af bæredygtige tiltag af mindre størrelse, fx investering i gylleforsøringsanlæg, hyppig gylleudslusning og andre staldteknologier, udstyr til præcisions landbrug og andet markudstyr med dokumenteret effekt mv. Der skal ses nærmere på vækstkautioner, hvor man kan drage på tidligere erfaringer i Vækstfonden, og der skal ses nærmere på mulighed for straksafskrivning på bæredygtige investeringer, fx under 1 mio. kr.

- **Bedre muligheder for at detailinvestorer kan bidrage til finansieringen af den grønne omstilling**

Danskernes indestående på indlånskonti og andre frie midler kan i højere grad bidrage til den grønne omstilling uden at gå på kompromis med investorbekyttelsen. Der skal derfor gennemføres et review af de regulatoriske rammer for indpakning af alternative investeringer (AIF, UCITS, MiFID II osv.) og for bankers mulighed for at mellemfinansiere grønne projekter (regler for accessorisk virksomhed).

- **Bedre regulering af el-net**

Den nuværende regulering af Energinet og distributionsselskaber skaber usikkerhed for, om den nødvendige udbygning bliver foretaget og risikerer også, at den bliver unødvendigt dyr. Her kan OPP-løsninger være relevante, hvor finansieringen og udførelsen foretages af private, mens ejerskabet af kritisk infrastruktur bevares på offentlige hænder.

2. Finansiering af innovation, udvikling og eksport af lavemissionsløsninger

Der er behov for innovation og udvikling af nye teknologier og nye løsninger til den globale klimaudfordring. Succesfulde løsninger udviklet i Danmark vil kunne afføde grøn vækst i de kommende år. Konkret anbefaler vi, at regeringen igangsætter følgende initiativer for høste dette potentiale:

- **Udvikling og markedsmodning af lavemissionsteknologier**

Øget brug af offentlige bevillinger og risikovillig kapital til at finansiere udviklingsprojekter med potentiale for at reducere globale udledninger, fx udvikling af e-fuels samt fangst og lagring af CO₂(CCS).

- **Understøtte forskning i nye teknologier**

Universiteterne har en unik rolle i at finde nye løsninger for at nå klimamålet. Der er brug for, at universiteternes bevillinger i højere grad målrettes forskningsområder, der er med til at løse klimamålet. Samtidig skal viden omsættes til for-

retning. Hvis viden fra universiteterne omsættes i nye forretnings succeser, kan det bidrage væsentligt til, at det danske samfund oplever et nyt grønt erhvervseventyr. Det kræver, at det gøres mere enkelt for iværksættere at overtage ny viden og nye teknologier fra universiteterne.

- **Innovation og iværksætteri**

For at skabe vækst og arbejdspladser skal regeringen så i dialog med branchen om, hvordan man i Danmark gennem forskning og uddannelsessystemet, beskatningen og erhvervsfremmesystemet fremmer en risikovillig investeringskultur og lyst til at starte virksomheder med nye grønne løsninger.

- **Understøtte skalering og eksport**

Øget brug af midler fra EKF til at styrke eksportpotentialet i teknologiudvikling og hermed tilføje den nødvendige skala, der skal til for at gøre projekterne rentable.

3. Standardisering, digitalisering og adgang til data

For at kunne finansiere den grønne omstilling er det afgørende, at den finansielle sektor har nem og billig adgang til standardiserede og digitale data om de virksomheder, husholdninger m.m., som har brug for finansiering. Og at disse data er aligned med de kommende EU-regler om rapportering for den finansielle sektor.

Behovet for at kunne rapportere ensartet om klima- og andre kriterier for bæredygtig udvikling er globalt, og det er helt aktuelt en af de store dagsordener på World Economic Forums topmøde i Davos, ligesom det er et væsentligt element i EU's grønne pagt fra december 2019, som bl.a. indeholder en revision af reglerne for ikke-finansiell rapportering med henblik på at øge sammenlignelighed og få en højere grad af standardisering af rapporteringen mellem landene. Adgang til data som katalysator for vækst og udvikling er ligeledes omdrejningspunktet for Kommissionens nyligt offentliggjorte datastrategi.

Afslutningsvis skal det bemærkes, at bæredygtighed er mere end klima og miljø, så der skal også være fokus på sociale og ledelsesmæssige forhold ved vurdering af bæredygtighed.

Konkret anbefaler vi, at regeringen vil fokusere på følgende områder:

- **Krav om måling af virksomheders CO₂-aftryk**
Tage initiativ til at udvikle branchespecifikke standardiserede nøgletal for bl.a. CO₂-regnskab under hensyntagen til den administrative byrde forbundet hermed.

- **Bidrage til udvikling af rapporteringsstandarder**

Bidrage proaktivt til det igangværende europæiske arbejde med at udvikle – ideelt set – globale standarder for rapportering inden for klima og bæredygtighed.

- **Etablering af et fælles EU-dataregister**

Arbejde for at etablere et fælles EU-dataregister med standardiserede og digitaliserede data om klima og miljø, sociale og ledelsesmæssige forhold (såkaldte ESG-data), som er frit tilgængelige for alle.

- **Styrke certificeringen for energirådgivere**

For at imødekomme det stigende behov for uafhængige energi- og klimarådgivere, der kan rådgive om og udarbejde konsekvensberegninger af konkrete projekter for den enkelte virksomhed. Energirådgivernes afrapporteringer og dokumentation bør samtidig standardiseres i videst muligt omfang, så banker og investorer får et bedre og mere objektivt grundlag for at stille finansiering til rådighed.

4. Den offentlige sektors rolle

Det offentlige udgør en meget betydelig del af den samlede økonomi med ansvar for bl.a. kollektiv transport, ejerskab af en stor del af forsyningssektoren samt en stor del af den samlede bygningsmasse. Den offentlige sektor har derfor betydelige muligheder for – både direkte som indkøber og bygherre og indirekte som signalgiver – at styrke den grønne omstilling i Danmark.

Det finansielle partnerskab ser betydelige muligheder for at indgå i et styrket privat-offentligt samarbejde på disse områder og har følgende konkrete anbefalinger:

- **Offentlige bygninger og anlæg**

Den offentlige sektor bør både som lejer og bygherre stille krav om certificeret og energieffektivt byggeri. Ved større anlægsarbejder skal der være fokus på livscyklusbetragtninger samt anvendelse af de mest klimavenlige materialer. Såkaldt ESCO-finansiering kan også blive relevant, hvor en privat aktør gratis foretager en energibesparende investering for en offentlig myndighed, men til gengæld modtager den løbende besparelse på el-regningen. Hermed kan den private sektor permanent eller i en årrække få en rolle som driftspartner med sigte på lavere samlede omkostninger, herunder til energi.

- **Offentlig budgetstyring og indkøb**

En reform af den offentlige økonomistyring fra udgifts- til omkostningsstyring med fokus på totaløkonomiske løsninger for at styrke tilskyndelser til energieffektiviseringer. Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI) skal fastlægge en indkøbspolitik, som understøtter den grønne omstilling gennem klimavenlige indkøb af varer og tjenesteydelser.

- **Udbud af kollektiv transport**

Ligesom i den private sektor kræver 70 pct.-målsætningen en elektrificering af den kollektive trafik. Her kan OPP-løsninger være relevante, hvor finansieringen og udførelsen foretages af private, mens kontrollen bevares på offentlige hænder.

- **Deling af offentlige data**

For at kunne finansiere den grønne omstilling er det afgørende, at den finansielle sektor har nem og billig adgang til standardiserede og digitale data om de virksomheder, husholdninger m.m., som har brug for finansiering, fx oplysninger om ejendommens energimæssige stand. Det gælder også data fra det offentlige. Adgangen til at dele offentlige data skal derfor styrkes.

¹ For skibe og fly gælder, at det kun er forbrug til indenrigstransport, som indgår i den nationale danske 70 pct. målsætning

² Afgrænsning af brancher i opdeling på klimapartnerskaber indebærer, at nogle datacentre indgår under det finansielle klimapartnerskab og andre under klimapartnerskabet for service, hvilket der ikke er taget højde for her.

³ Se også Principle 3 i "Principles of Responsible Banking"

